

Sikkerhet i kraftforsyningen

Styrking av KDS-rollen

RAPPORT NR 4 / 2026

SKREVET AV Mari Bondevik og Inger Helene Waagaard Riddervold

Sikkerhet i kraftforsyningen. Styrking av KDS-rollen

RAPPORT NR 4 / 2026

Utgitt av: Norges vassdrags- og energidirektorat
Redaktør: Inger Helene Waagaard Riddervold
Forfattere: Mari Bondevik og Inger Helene Waagaard Riddervold

Forsidefoto: Tysso I, Odda kommune. Foto: Helena Nynäs/NVE

ISBN: 978-82-410-2529-7
ISSN: 2704-0305
Saksnummer: 202521819

Sammendrag: I Meld. St. 9 (2024-2025) Totalberedskapsmeldingen, påpeker regjeringen at alle sivile sektorer må være forberedt på situasjoner høyt i krisespekteret. Kraftforsyningens distriktssjefer (KDS) skal arbeide for å ivareta beredskaps- og sikkerhetsmessige oppgaver innen kraftforsyningen i regionene, og representerer NVE i fylkesberedskapsråd ved spørsmål om kraftforsyningen. Denne rapporten påpeker noen identifiserte utfordringer knyttet til dagens KDS-rolle og tiltak for å styrke rollen.

Emneord: Kraftforsyningens distriktssjefer, KDS, beredskap, sikkerhet, kraftforsyning, nettselskap, kraftforsyningens beredskapsorganisasjon, KBO

Norges vassdrags- og energidirektorat

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstuen
0310 Oslo

Telefon: 22 95 95 95
E-post: nve@nve.no
Internett: <https://www.nve.no>

Innholdet kan brukes videre mot kreditering.

Februar 2026

Innhold

Forord	4
Sammendrag	5
Innledning	6
1 Hva er KDS?	7
Rammeverk	7
2 Identifiserte utfordringer	8
Organisering	8
Utførelse av rollen	9
Rammeverk	9
3 Fremtidens KDS-ordning	10
Avskaffe KDS-ordningen	10
Forebyggende KDS	10
KDS med operativ beslutningsmyndighet	12
4 Konkret anbefaling	13
Forslag til umiddelbare tiltak	13
Tiltak som krever videre utredning/vurdering	14

Forord

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa har gitt sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen et økt fokus i samfunnet. PST har i sin trusselvurdering for 2025 pekt på at sabotasjeaksjoner i Norge er sannsynlig og at energiinfrastruktur er et mål. Regjeringen har i totalberedskapsmeldingen påpekt at sivile sektorer skal være forberedt på situasjoner høyt i krisespekteret. Energidepartementet har bedt NVE følge opp dette.

Kraftforsyningens distriktssjefer (KDS) arbeider for å ivareta beredskaps- og sikkerhetsmessige oppgaver innenfor kraftforsyningen i distriktet. De er NVEs representant regionalt, og er koordineringsleddet mellom virksomheter definert som kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO-enheter).

Ansvar og oppgaver til KDS er gitt i kraftberedskapsforskriften kapittel 3 og stiller overordna krav til rollen. NVE har identifisert utfordringer KDS har for å fylle rollen på en god måte, og i rapporten foreslår vi tiltak for å gjøre rollen mer konkret.

Vi ønsker å takke alle KDS som har deltatt på intervju og arbeidsgruppemøter i dette prosjektet, og som danner grunnlaget for denne rapporten.

Oslo, februar 2026

Kristian Markegård
direktør
Tilsyn- og beredskapsavdelingen

Hege Sveaas Fadum
fungerende seksjonsleder
Kraftberedskapsseksjonen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Sammendrag

I Meld. St. 9 (2024-2025) Totalberedskapsmeldingen, påpeker regjeringen at alle sivile sektorer må være forberedt på situasjoner høyt i krisespekteret. PST har i sin trusselvurdering for 2025 pekt på at sabotasjeaksjoner i Norge er sannsynlig og at energiinfrastruktur er et mål.

Kraftforsyningens distriktssjefer (KDS) arbeider for å ivareta beredskaps- og sikkerhetsmessige oppgaver innen kraftforsyningen i distriktet. De er NVEs representant i regionene og er koordineringsleddet mellom virksomheter definert som kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO-enheter) innenfor eget distrikt. NVE har som en del av oppfølging av Totalberedskapsmeldingen og strategi for nasjonal sikkerhet, i tillegg til innspill fra bransjen, sett et behov for å vurdere forventningene, oppgavene og mandatet som ligger til KDS-rollen.

Per i dag er KDS en personspesifikk rolle, utnevnt av NVE. KDS-rollen varierer i dag fra å være øverste leder i virksomheten hvor strategiske beslutninger tas, til å være personer lenger ned i organisasjonen som har tett oppfølging av KBO-enhetene i eget distrikt. I dagens ordning er det også noe variasjon i hvordan KDSene utfører rollen. Et av funnene i dette prosjektet er at NVE må formidle tydeligere forventninger og krav til hva som ligger i KDS-rollen. Dette kan gjøres ved å oppdatere KDS-avtalen, i tillegg til veileder til kraftberedskapsforskriften. Årlig forventningsbrev til KDS bør spisses til å inneholde konkrete oppgaver og fokusområder.

Det er videre identifisert behov for å gjøre en nærmere utredning av om KDS skal ha en mer operativ rolle under hendelser. Utredningen bør også se på behovet for å endre hvordan KDS-funksjonen er organisert (inkludert KDS distriktenes grenser). Dersom KDS får et annet mandat, kan det være behov for å oppdatere kraftberedskapsforskriften.

Innledning

NVE har som en del av oppfølging av Totalberedskapsmeldingen og strategi for nasjonal sikkerhet, i tillegg til innspill fra bransjen, sett et behov for å vurdere forventningene, oppgavene og mandatet som ligger til KDS-rollen.

I denne rapporten vil vi presentere resultatene identifiserte utfordringer KDS har for å fylle rollen i dag. Vi vil også vurdere tiltak som kan gjøres i KDS rollen for å styrke håndteringsevnen til kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO) i hele krisespekteret.

METODE

NVE har i løpet av sensommeren 2025 intervjuet alle KDS og stedfortredere. Intervjuene ble gjennomført ved KDS sine egne lokasjoner. I oktober ble det avholdt et webinar med KDSene for å presentere foreløpige resultater, og motta innspill på disse.

AVGRENSINGER

Revisjon av planverk for kraftforsyningens sentrale ledelse (KSL) og underleggelse av sikkerhetsloven har ikke vært en del av prosjektet

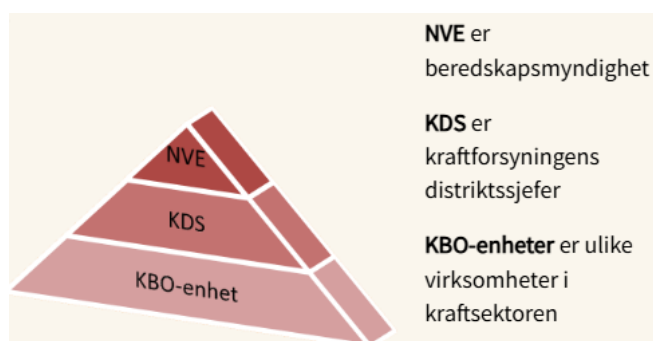
1 Hva er KDS?

KDS det regionale koordineringsleddet mellom KBO-enhetene og NVE (jf. figur 1), og KDS representerer NVE i regionene. Det er NVE som beredskapsmyndighet som skal beslutte inndeling av distrikter og utpeke KDS med stedfortredere¹. Dagens KDS består av rollene (1) KDS, (2) stedfortreder og (3) KDS-koordinator².

I dag er KDS og KDS-stedfortreder personspesifikke roller, som er utnevnt av NVE. NVE vurderer virksomheter som skal ha KDS-rollen etter egne kriterier.

Virksomhetene med KDS-roller er oftest de største nettselskapene i distriktet.³ Historisk har KDS-rollene ofte hatt kompetanse innen både nett og produksjon, men det er mindre vanlig å ha kompetanse innenfor produksjon ved nyere utnevelser. Per i dag er består KDS ordningen av 13 KDS-distrikt med KDS og stedfortreder.

KDS skal arbeide for å ivareta beredskaps- og sikkerhetsmessige oppgaver innen kraftforsyningen i distriktet. De representerer NVE i fylkesberedskapsrådene angående alle spørsmål om kraftforsyningen. Slik ordningen er i dag skal en KDS altså ikke representere KBO-enheten de til daglig jobber i, når de koordinerer arbeid med sikkerhet og beredskap i eget distrikt. Dette for å oppnå et godt samarbeid med andre KBO-enheter i distriktet, spesielt fordi KDS under hendelser kan måtte håndtere kraft- og bedriftssensitiv informasjon på tvers av de forskjellige KBO-enhetene.

Figur 1 Beskrivelse av KBO-strukturen i veileder til kraftberedskapsforskriften §3-1

RAMMEVERK

KDS forholder seg i dag til kraftberedskapsforskriften, kraftrasjoneringsforskriften, KDS-avtalen, vedtak om beredskapsmessig kommunikasjonsmidler i KBO og årlige forventningsbrev⁴ som rammeverk for rollen.

I medhold av gjeldende forskrifter er dagens oppgaver til KDS blant annet:

- bidra til å tilrettelegge for hensiktsmessig samarbeid om forebygging og håndtering av ekstraordinære situasjoner (jf. kraftberedskapsforskriften § 3-4)
- bidra til at det utarbeides planer i samsvar med kraftrasjoneringsforskriften (kraftrasjoneringsforskriften §§ 8 og 20)
- bistå og koordinere nettselskapenes rasjoneringsplaner i samarbeid med Statsforvalter.

I tråd med kraftberedskapsforskriften § 3-4, kan NVE ha egne avtaler med KDS som regulerer oppgavene til KDS-rollene. NVE og KDS har i dag én avtale som regulerer oppdraget og omfanget av KDS-rollen.

¹ Jf. kraftberedskapsforskriften § 3-4

² KDS-koordinator er hjemlet i Vedtak om beredskapsmessig kommunikasjonsmidler i KBO fra 2015 (under revidering).

³ Mer informasjon om KDS står beskrevet i veileder til kraftberedskapsforskriften: [Kraftberedskapsforskriften: § 3.4 Ansvar og oppgaver for kraftforsynings distriktssjefer](#)

⁴ Jf. Kraftberedskapsforskriften § 3-4

NVE skriver hvert år et forventningsbrev til KDS, som sier noe om forventede aktiviteter for KDS.

Alle nettselskaper er underlagt en inntektsregulering, og denne fastsettes av Reguleringsmyndigheten for energi i NVE (RME). En særordning i inntektsreguleringen sikrer at selskaper som er utpekt av NVE som KDS, kan få dekket merkostnader knyttet til oppgaver i KDS-rollen⁵. Ordningen er knyttet til lønn og andre driftskostnader.

2 Identifiserte utfordringer

I prosjektet har NVE identifisert noen utfordringer med KDS-rollen og hvordan den fungerer. Dette går blant annet på at det er ulikheter i hvordan rollen er organisert og hvordan distriktene utfører rollen.

ORGANISERING

KDS-rollen er i dag ulikt plassert i selskapene som har fått utpekt KDS-ansvaret, og det er varierende synspunkter knyttet til hvor i virksomheten KDS-rollene bør ligge. Synspunktene varierer fra at det ikke har noen betydning til hvor rollen ligger og at kompetanse og personlig egnethet kun bør være kriterium for utvelgelse, til at det er viktig at KDS-rollen ligger til administrerende direktør/daglig leder i KDS-virksomheten.

De som mener at rollen skal ligge til virksomhetsleder, begrunner det med at det er i dette leddet de strategiske beslutningene blir tatt. I tillegg vil en slik organisering være mer i tråd med likhetsprinsippet.⁶ Det er viktig at KDS deltar i forum der daglig ledere og administrerende direktører deltar. Ved at KDS er administrerende direktør vil en unngå å lage et regime på siden av det som eksisterer.

De som mener rollen ikke bør tilhøre administrerende direktør, begrunner det med risiko for rolleblanding. Som KDS er det viktig å være nøytral ovenfor de andre KBO-enhetene i distriktet. Det argumenteres også at det under hendelser vil være krevende å ha kapasitet til å lede både egen KBO-enhet i tillegg til KDS-distrikt, spesielt dersom hendelser pågår over tid. Det ble også argumentert for at KDS trenger forankring i alle KBO-enhetene i distriktets ledelser, og ikke bare i egen virksomhet.

Personlig utnevning av KDS har vært en utfordring. På den ene siden innebærer den en sterkere grad av forpliktelse, men på den annen side gjør dette at ordningen er personavhengig og mindre robust. I henhold til KDS-avtalen har KDS-rollene tre måneders oppsigelsestid, men NVE har opplevd tilfeller av at KDS har fratrådt sin stilling i KDS-virksomheten med umiddelbar virkning. Dette er en sårbarhet både for NVE og KDS-virksomheten, og det oppleves som en større utfordring der KDS også er daglig leder i virksomheten. Flere ønsker at ordningen endres til et KDS-team, fordi det er behov for flere ressurser til «gjøre-jobbene», og ikke nødvendigvis behov for flere beslutningstakere. Et KDS-team vil tydeligere ses på som en funksjon, og ikke enkeltpersoner med KDS-roller. Dersom det er flere som innehar rollene, er en også mindre sårbar for utskiftning på kort varsel. Dersom forskriften endres fra at KDS er en personlig utnevning til å være en KDS-virksomhet, vil det gjøre KDS-funksjonen mer robust.

Flere av samtalene åpnet for at KDS og stedfortreder kan komme fra ulike virksomheter, for å øke robustheten i organiseringen i tillegg til å øke tilliten ovenfor andre KBO-enheter i distriktet.

⁵ Se side 12 i Veiledning til beregningsgrunnlaget for inntektsrammer for 2025

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/500b2f10-b1d9-4333-bacc-f43154ae0704/202416374/3442176>

⁶ Likhetsprinsippet: Den organisasjon man opererer med under kriser, skal i utgangspunktet være mest mulig lik den organisasjon man har til daglig.

Utfordringen med en slik organisering er deling av sensitiv informasjon, som er enklere når KDS og stedfortreder er i samme virksomhet.

UTFØRELSE AV ROLLEN

Det er ikke enhetlige grenser mellom KDS-distriktene, hverken når det gjelder nettstruktur, fylkesgrenser, heimevernsgrenser eller politidistrikt. Dette gjør totalbildet noe komplisert for noen av KDS-distriktene. Det er også variasjon i hvor mange nettselskaper som tilhører distriktene. Noen KDSer åpner for at sammenslåing av distrikter kan være hensiktsmessig, enten for at det skal tilpasses nettstruktur eller for at KDS-virksomheten skal få ansvar for et større område. Andre mener at store distrikter kan være en ulempe med tanke på lokalkunnskap i kraftsystemet. De fleste av KDSene påpeker at samarbeidet med Statsforvalter er viktig, og at det er hensiktsmessig at KDS distriktet har samme grense som ett eller flere fylkesgrenser.

Statsforvalteren er ansvarlig for å avholde fylkesberedskapsråd hvor KDS deltar, men noen fylkesberedskapsråd er mer aktive enn andre og det varierer om det avholdes møter under hendelseshåndtering. Samhandling med ekombransjen oppleves tidvis som uklart da ikke alle ekomaktørene er deltakere i fylkesberedskapsrådene.

Utveksling av kompetanse mellom KDS-rollene på tvers av distrikter kan være nyttig. Det ble foreslått at KDS har likt oppsett på beredskapsplanene. Dette vil kunne gjøre at en også kan avlaste på tvers av distriktene ved behov, i tillegg til at en i større grad kan dele beste praksis.

I intervjuene har flere KDSer kommentert at det ikke er tydelig hva rollen innebærer og hvilket mandat KDS har ovenfor KBO-enhetene i distriktet. Det er også uklart for flere KDSer hva som ligger i begreper som «koordinering» og «samordning».⁷ Noen KDSer synes det som uklart hvem som har beslutningsmyndighet i distriktet, for prioriteringer på tvers. Flere opplever rollen som reaktiv, ikke proaktiv, og utløst av behov for håndtering. Mange håndterer KDS-rollen i tråd med det de oppfatter er minimumskravet. Det er få av KDSene som bruker tid på å utvikle rollen i eget distrikt.

Noen KBO-enheter kan med fordel øke sin dialog med KDS. KDS kan også være tydeligere i sin dialog med KBO-enhetene. Det er likevel et overordnet ønske om at NVE er tydeligere i sine forventninger til både KDS, KBO-enheter og når det gjelder roller, ansvar og samhandling. Det er også uklart om KDS kan kreve bidrag til oppgaveløsning fra KBO-enhetene i forbindelse med forebyggende arbeid eller ved hendelseshåndtering. Flere ønsker at NVE gir tydeligere retningslinjer for øvingsfrekvens, og/eller tydelige krav til øvelser. God kommunikasjon mellom KBO-enheter, KDS og NVE er trukket fram som svært viktig. NVE bør se nærmere på kommunikasjonslinjene framover.

RAMMEVERK

I intervjuene har vi avdekket at dagens KDS-avtale med fordel kan bli tydeligere. Den bør i større grad brukes mer aktivt. Avtalen er fra 2019 og NVE ser behovet for en oppdatert avtale.

Det årlige forventningsbrevet fra NVE er den delen av rammeverket som blir mest benyttet i KDS-distriktene. Dette gir en pekepinn for hvilke fokus KDS skal ha i inneværende år. Alle oppgir aktiv bruk av forventningsbrevet, selv om det varierer noe hvor detaljert en benytter seg av brevet til utførelse av oppgavene. De siste årene har forventningsbrevet i hovedsak bestått av rapporteringskrav, og i mindre grad konkrete forventninger til inneværende år.

I flere KDS-distrikt benyttes eget planverk i noen grad, selv om flere anerkjenner at dette er noe utdatert. Noen KDS etterspør maler til beredskapsplanverk, slik at denne blir lik i hele landet.

⁷ Jf. Kraftberedskapsforskriften § 3-4 og kraftrasjoneringsforskriften § 20

3 Fremtidens KDS-ordning

Hvilke forventninger som ligger til KDS-rollen *før* og *etter* ekstraordinære situasjoner vil til dels bli gitt av hvilken rolle KDS skal ha *under* hendelseshåndtering.

I dette kapittelet presenteres tre alternativer til fremtidig KDS-ordning: 1. Avskaffe KDS-ordningen 2. Forebyggende KDS 3. KDS med operativ beslutningsmyndighet. Det er viktig å bemerke at dette er mer å betrakte som en skala enn en tre-delning. Beslutning knyttet til videre KDS-ordning *kan* være en blanding av flere alternativer.

AVSKAFFE KDS-ORDNINGEN

I dette alternativet går NVE bort fra KDS-ordningen, og NVE tar over oppgavene til KDS. Dette betyr at det ikke vil eksistere et regionalt ledd i KBO-strukturen. NVE eller KBO-enhetene med regionalnett vil ha direkte kontakt med Statsforvalter og delta i fylkesberedskapsråd under hendelser. Dette betyr at all koordinering skjer direkte mellom KBO-enhetene og NVE. Arbeidsoppgavene som i dag tilfaller KDS-ordningen, som koordinering og samordning i distriktet, vil gjøres av NVE.

Å avskaffe KDS-ordningen vurderer NVE som en lite aktuell løsning. Hovedgrunnen for dette er NVEs behov i den regionale rådsstrukturen. For NVE er det viktig å ha en regional representant for kraftforsyningen. Å miste det regionale bindeleddet mellom NVE og Statsforvalter vil under håndtering av hendelser gjøre det mer krevende å få oversikt over situasjonsbildet. Dette henger delvis sammen med den nasjonale rådsstrukturen og behovet for aktører på alle nivåer (lokalt, regionalt og nasjonalt), og er i tråd med beredskapsprinsippene likhet, nærhet og ansvar⁸.

Statsforvalter og tilhørende Fylkesberedskapsråd er viktige instanser for situasjonsforståelse og regional koordinering. I henhold til krafrasjoneringsforskriften er det forventet at nettselskapene og Statsforvalter samarbeider. Det er naturlig at KDS er ansvarlig for å koordinere dette. Selv om ikke alle sektorer følger Statsforvalterens grenser, er det i tråd med den desentraliserte strukturen som normalt følges i norsk forvaltning. Samordning lokalt, regionalt og nasjonalt er også et sentralt element i totalberedskapskommisjonens NOU (2023:17, s.43) «Fylkesberedskapsrådene er den etablerte koordineringsarenaen på regionalt nivå. Rådene ledes og oppnevnes av Statsforvalteren».

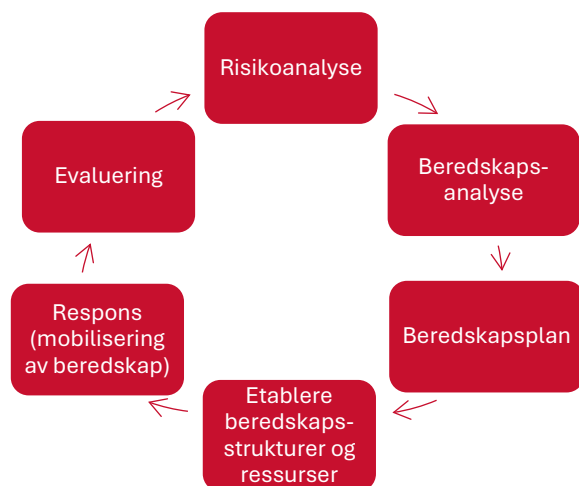
NVE mener det er uklokt å gå bort fra denne organiseringen selv om ulike etater benytter seg av ulike regionale grenser (Politidistrikt, Heimevernsdistrikt, Fylker, Helseregioner osv.), og selv om nettstrukturen noen steder avviker fra fylkesgrensene.

FOREBYGGENDE KDS

En forebyggende KDS-rolle, vil ha som hovedoppgave å gjøre forebyggende arbeid slik at distriktet er forberedt på å kunne håndtere ekstraordinære situasjoner. NVE vil sette tydelige krav til hva rollen innebærer, slik at rollen er mer konkret sammenlignet med i dag. Dette vil synliggjøres i det årlige forventningsbrevet fra NVE, hvor oppgaver som skal gjennomføres innværende år konkretiseres.

⁸ **Likhetsprinsippet:** Den organisasjon man opererer med under kriser, skal i utgangspunktet være mest mulig lik den organisasjon man har til daglig. **Nærhetsprinsippet:** Kriser skal organisatorisk håndteres på lavest mulig nivå. **Ansvarsprinsippet:** Den organisasjon som har ansvar for et fagområde i en normalsituasjon, også har ansvaret for nødvendige beredskapsforberedelser og for å håndtere ekstraordinære hendelser på området. Ansvarlig instans må ta stilling til hva som er akseptabel risiko.

Tilsvarende informasjon må også reflekteres i forventningsbrev/informasjonskriv til KBO-enhetene. KDS-rollen etter dette alternativet vil kreve at KDS har god kjennskap til KBO-enhetenes planverk som er relevant for KDS-rollen i sitt distrikt. Dette innebærer at det må på plass bedre rutiner for at varsel om hendelser i KBO-enhetene også sendes KDSene. Arbeidet med å få bedre kjennskap til sårbarhetene gjøres ved å følge beredskapshjulet (jf. Figur 2).

Figur 2 Viser beredskapshjulet hentet fra s 284 i boken «Perspektiver på Samfunnssikkerhet» (2016), av Engen, O. A. H., Kruke, B. I., Lindøe, P. H. Olsen, K. H., Olsen, O. E. og Pettersen, K. A. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

For å få oversikt over sårbarheter i eget distrikt trenger KDS egne risikovurderinger. KDS sin risikoanalyse vil danne grunnlaget for forslag til risikoreduserende tiltak regionalt for egen KDS-ordning, i tillegg til å bidra til NVEs risikoanalyse.

KDS har en koordinerende rolle opp mot Statsforvalter for å samordne kraftforsynings prioriteringer og beredskapshensyn med andre regionale beredskapsmyndigheter. Det er behov for å forbedre beredskapsplanene, og strømlinjeforming av disse, slik at de ulike distriktene har forståelse for hverandres planverk. Hvordan KDS-distriktene skal samarbeide under ekstraordinære situasjoner må avklares i forkant av hendelser. KDS trenger også overordnet kjennskap til KBO-enhetenes beredskapsplanverk, for å kunne planlegge for koordinering i distriktet.

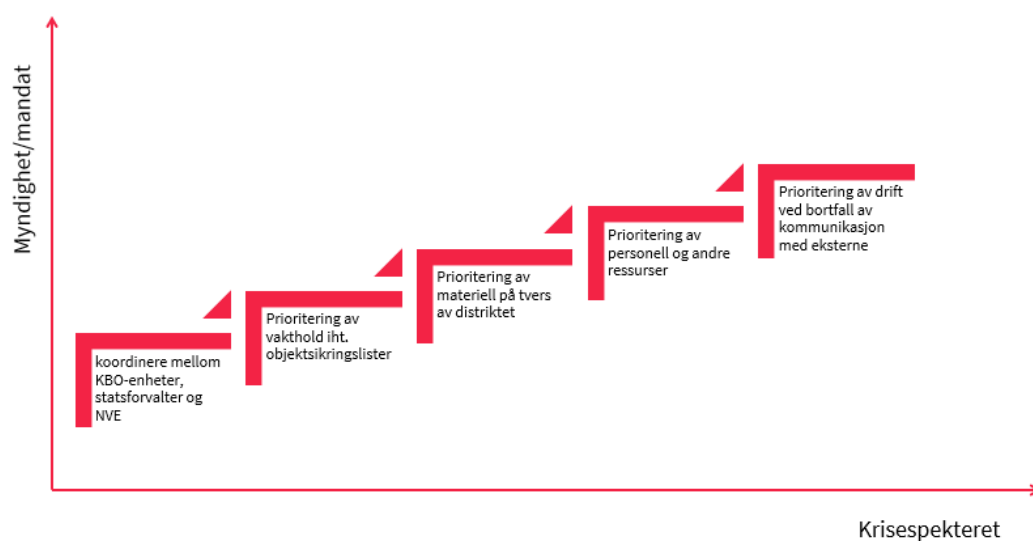
I dette alternativet må det settes krav til øvelser og evaluering av disse, for å finne sårbarheter og forbedringspunkter på tvers av KBO-enhetene i distriktet. KDS har god forutsetning for tett dialog med KBO-enhetene, noe som kan gi viktig læring for NVE som beredskapsmyndighet og i distriktet. Det er viktig at læring fra hendelser blir satt i system og at tiltak fra evaluering blir gjennomført. Å koordinere dette vil være en viktig rolle for KDS. Her har KDS også en rolle opp mot Statsforvalter eller andre forvaltningsinstanser for å sikre læring på tvers.

I dette alternativet vil KDS bistå KBO-enhetene med kompetanse innen forebyggende beredskapsarbeid. Flere KDSer ser i dag sin rolle som veiledende opp mot de mindre KBO-enhetene. Dette vil også fremover være en viktig rolle. KDS har per i dag ikke myndighet eller mandat til å kreve at KBO-enhetene deltar i KDS-arbeidet, men sammen med NVE vil det være mulig å ta tak i problemstillingene dersom det er utfordrende å få KBO-enheter til å delta i arbeidet. I situasjoner der det kreves regional koordinering under hendelser, vil KDSene være kontaktpunkt. KDS vil kunne bistå KBO-enhetene med prioriteringer av ressurser på tvers i distriktet, men uten beslutningsmyndighet til å iverksette prioriteringslisten ved uenighet mellom KBO-enheter. Dette må løftes til NVE.

Av de tre variantene vi beskriver i denne rapporten, er den forebyggende KDS det nærmeste vi kommer dagens definisjon av KDS-rolle. Men en fremtidig forebyggende KDS vil trenge tydeligere instruksjoner og flere forventninger til hva rollen innebærer, sammenlignet med hvordan det er i dag. NVEs instruksjoner til KDS-rolle, vil være tydeligere på hva som forventes av KDS i en normalsituasjon. KDS må kjenne forventningene og arbeide ut fra disse.

KDS MED OPERATIV BESLUTNINGSMYNDIGHET

Det kan oppstå situasjoner der det er behov for mer operativ kapasitet i KDS-ordningen. Med operativ rolle menes det å ta praktiske beslutninger som påvirker kraftsystemet/kraftforsyningen direkte. Dette kan være beslutninger knyttet til drift, eller det kan være beslutninger knyttet til prioritering av ressurser som personell og mannskap. Det kan også være tverrsektorielle prioriteringer, som eksempelvis beslutninger rundt prioritering av objektsikring fra Politi eller Heimevern.

Figur 3 Eksempler på grad av operativ myndighet for KDS

En operativ rolle kan være mer eller mindre inngripende, og den kan også være operativ innen ulike områder – som teknisk drift, produksjon, logistikk eller sikkerhet. Den operative rollen kan variere fra å kun ha beslutningsmyndighet i noen situasjoner, som for eksempel prioritering av materiell, til å ha mer inngripende driftsoperativ rolle som regulering av produksjon og øydrift. Beslutningsmyndigheten knyttet til KDS sin operative rolle, kan gjøres på flere måter, blant annet som beskrevet i figuren over.

Som vist i Figur 3 over kan det tenkes at beslutningsmyndigheten til KDS vil kunne variere ut fra situasjon. I noen ekstraordinære situasjoner kan det være aktuelt å delegere noe beslutningsmyndighet fra NVE, mens KDS i høyere krisespekter vil kunne inneha større beslutningsmyndighet. Dersom dette blir aktuelt, må det trenes på i normalsituasjon, ettersom beslutningsmyndigheten vil flyttes.

Dagens KDS-distrikter er forskjellige. Dette kompliserer situasjonsbildet knyttet til hvorvidt KDS kan, skal eller bør ha operativ beslutningsmyndighet.

Avhengig av hvor operativ en KDS etter dette alternativet vil være, vil rollen kreve ulik grad av praktisk forståelse av systemer, prosesser og fagområder. I tillegg må KDS ha evne til å håndtere operative utfordringer, avhengig av situasjon og fullmakter gitt av NVE. Dersom KDS skal ha en mer driftsoperativ rolle, vil det være behov for avklaringer mot systemansvarlig.

Hvor operativ en KDS eventuelt kan være under hendelseshåndtering, må utredes før det eventuelt kan tas en beslutning om at KDS skal ha en operativ rolle i beredskapssituasjoner. Bakgrunnen for dette er at det er flere utfordringer knyttet til hvor operativ en KDS skal være og hvem som skal inneha rollen. Noen operative oppgaver vil være mindre inngripende, mens andre oppgaver i større grad vil påvirke KBO-enheters drift. Konsekvensene av disse scenarioene må vurderes nærmere. Hvordan dette skal håndteres i forhold til Statnetts myndighet som systemansvarlig må også utredes.

4 Konkret anbefaling

Å avskaffe KDS-ordningen vurderer NVE som en lite aktuell løsning. For NVE er det viktig å ha en regional representant for kraftforsyningen som kjenner kraftforsyningen i sitt distrikt. Å miste det regionale bindeleddet mellom NVE og Statsforvalter vil under håndtering av hendelser gjøre det mer krevende å få oversikt over situasjonsbildet.

Flere sider ved KDS-rollen fungerer godt i dag, som for eksempel møtevirkosomhet, rapportering og dialog mellom beredskapsmyndigheten og KDS. Dette er det viktig å videreutvikle.

Ved vurdering av hvordan KDS skal organiseres, må NVE se på hvordan kraftsystemet kan driftes under krevende hendelser. Uavhengig av om KDS-ordningen blir mer operativ eller kun forebyggende, er det et behov for å avklare om KDS-ordningen fortsatt skal være personavhengig, eller om det er hele virksomheter som skal få tildelt KDS-ansvaret. Dersom hele virksomheter får KDS-ansvaret vil organiseringen bli mindre sårbar ved at flere deler på ansvaret. Samtidig er det en risiko at KDS-rollen ikke lenger oppfattes som nøytral, og at andre KBO-enheter kan vegre seg for å dele informasjon som er kraft- og markedssensitive med KDS-virkosomheten.

Prosjektet anbefaler at KDS-ordningens forebyggende rolle styrkes og at det vurderes grad av operativ rolle for KDS. Men hvor operativ rolle KDS skal ha, krever nærmere vurdering før det kan besluttes. Den forebyggende rollen til KDS kan i stor grad styrkes uten at grad om operativ beslutningsmyndighet er ferdig utredet og besluttet. Dette arbeidet vil kunne gå parallelt.

Basert på funnene i dette prosjektet, har vi nedenfor listet opp forslag til tiltak som kan gjennomføres for å styrke håndteringsevnen i KBO for hele krisespekteret. Tiltakene er ikke rangert i prioritert rekkefølge. For å skille de ulike tiltakene, har vi valgt å dele tiltakene inn i umiddelbare tiltak, som kan iverksettes nå, og tiltak som krever videre utredning, og ikke umiddelbart kan implementeres.

FORSLAG TIL UMIDDELBARE TILTAK

NVE som beredskapsmyndighet skal legge bedre til rette for informasjonsdeling og oppfølging av KDS-rollen

- a. Beredskapsmyndigheten etablerer plattform for deling av informasjon.
- b. Beredskapsmyndigheten deler regelmessig kontaklinformasjon fra KBO-enhetene med KDS.
- c. Beredskapsmyndigheten lager felles dokumentmalverk som synliggjør at KDS er NVEs representant i fylkesberedskapsrådene.
- d. Beredskapsmyndigheten lager rutine for opplæring av KDS og stedfortreder

Tydeligere forvaltningspraksis og et mer konkret årlig forventningsbrev til KDS

Veileder til kraftberedskapsforskriften anbefales å oppdateres for å tydeliggjøre KDS-rollen. Eksempelvis må det beskrives hva det i praksis betyr å ha «nødvendig kontakt og samordning med (...) aktuelle KDS». Tydelige krav til utvelgelse av KDS må også fremkomme.

Det anbefales at det årlige forventningsbrevet inneholder konkrete oppgaver og fokusområder, for eksempel knyttet til risikovurdering eller øvelser. Det årlige forventningsbrevet til KBO-enhetene må også reflektere endringer i tråd med forventningene til KDS.

Oppdatere KDS-avtale

Det anbefales å oppdatere KDS-avtalen, slik at «gjøre-oppgavene» som i dag står i avtalen flyttes til et dokument som enklere kan oppdateres ved behov. KDS-avtalen trenger også oppdatering i henhold til prosjektets resultat og beslutning.

Tydeliggjøre kommunikasjonslinjer mellom KBO-enheter, KDS og NVE

Det anbefales at NVE som beredskapsmyndighet oppdatere veileder til kraftberedskapsforskriften for å tydeliggjøre kommunikasjonslinjer. I enkelte tilfeller rapporteres det direkte fra KBO-enhetene til NVE. Det er også uklart i hvilke situasjoner KDS skal sammenstille informasjon og rapportere til NVE på vegne av KBO-enhetene. Det går også informasjon fra NVE til KBO-enhetene, uten å inkludere KDS.

TILTAK SOM KREVER VIDERE UTREDNING/VURDERING

Disse tiltakene trenger å settes inn i en større handlingsplan for å styrke håndteringsevnen i KBO. I henhold til beredskapshjulet, trenger tiltakene i ulike prosjekter å samsvare for å gi gjensidig nytte, og ikke gå på tvers av hverandre.

Vurdere operativ rolle for KDS

Som beskrevet i kapittel 3, kan den operative rollen ha et stort spenn fra lite inngripende, til mer inngripende. Omfanget av KDS i en eventuelt operativ rolle må vurderes nærmere, før det kan tas beslutning om KDS sitt mandat i hendelseshåndtering. Det er særlig viktig at det utredes hvordan dette skal håndteres i forhold til Statnetts myndighet som systemansvarlig.

Vurdere KDS-virksomhet over KDS-roller

Slik forskriften er i dag, er det KDS-rollene (KDS, stedfortreder og KDS-koordinator) som utgjør KDS-ordningen. Dette oppleves sårbart. Prosjektet anbefaler at en ser nærmere på robustgjøring av KDS ordningen. Det vil være behov for å se på om KDS ordningen skal knyttes direkte til virksomheten, ikke til personene.

Det vil også være behov for å se på dette i forhold til hvor operativ beslutningsmyndighet KDS-rollen skal være. Når en operativ rolle er vurdert, anbefales det at NVE vurderer om KDS-rollen fortsatt skal være personspesifikk eller knyttes til en virksomhet. I den forbindelse vil det være viktig å se på om KDS fortsatt skal ligge i nettselskap, eller om også produksjonsselskap kan inneha rollen (eventuelt deling med KDS i nettselskap og stedfortreder i produksjonsselskap). Dersom KDS-ordningen skal knyttes til virksomheten, vil ikke dette være i tråd med dagens forskrift og tiltaket vil kreve en forskriftsendring.

Forskriften åpner for å kunne ha flere stedfortredere, men vi anbefaler at en ser på hjemmel for utnevning av KDS-koordinator.

Vurdere endring av KDS-distriktenes grenser

Prosjektet anbefaler at en ser på KDS-distriktenes grenser. I flere områder fungerer dagens inndeling av KDS distrikt, men for noen områder kan større distrikt være en fordel. Det er ikke samsvar mellom fylkesgrenser og nettstruktur.

Det er viktig for NVE å se på om distriktene er riktig inndelt, også med tanke på rollen KDS skal ha under hendelseshåndtering og om distriktets størrelse samsvarer med det som forventes av rollen. Det er også hensiktsmessig å se på om distriktene er fornuftig inndelt i henhold til nettet i områdene. Vurdering bør gjøres regelmessig (forrige vurdering gjennomført i 2020).

Vurdere forskriftsendring opp mot endringer i rolle

For å videreutvikle KDS-rollen med tanke på tydeligere mandat og myndighet, er det behov for å se nærmere på om forskriften må oppdateres.

Videre arbeid mot eksterne

Prosjektet anbefaler at NVE har dialog med DSB knyttet til utfordringene KDS møter hos Statsforvalter og ulikheter i distriktene.

Det eksisterer flere kjente utfordringer opp mot ekom-sektoren. Prosjektet anbefaler et samarbeid med Nkom for å løse disse utfordringene.

Norges vassdrags- og energidirektorat

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstuen
0310 Oslo

Telefon: (+47) 22 95 95 95

<https://www.nve.no>